

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
dr. Franciscy Lajos.
Társzerkesztő:
dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetések árai: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér.
Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fil.

A szegényügy Nyitrán.

Nyitra város képviselőtestületének január havi közgyűlésén szóba került a városi szegényügy. Nem annyira emberbaráti, mint inkább rendészeti szempontokból tárgyalták ezt a fontos és immár igazán égető kérdést.

Sok a koldus és szinte elviselhetetlen a koldulás, a nyitrai illetőségű koldusok közé idegenek keverednek, a kik itt garázdálkodnak, lopnak, jogtalanul elszedik az alamizsnát, az arra valóban rászoruló nyitrai szegények elől, veszélyeztetik a vagyonbiztonságot, tolakodásukkal terhére vannak a város közönségének. Ilyen panaszok hangzottak fel a képviselőtestület közgyűlésén, mely a bajjal szemben mindössze annyit tett, hogy a szegényügy rendezésére már régebben kiküldött bizottságot munkára és konkrét javaslatoknak előterjesztésére hívta fel.

Ez a közgyűlési határozat, bármily sablonszerűnek látszik is, hasznos intézkedésnek a kútfejévé válhatik, ha a szegényügyi bizottság megembereli magát és megragadja a dolgot annál az oldalánál, a hol az megfogható.

A közgyűlésen, az ügy felett folytatott eszmecsere során az elnöklő polgármester felemlítette, hogy Nyitrán a sze-

gényügy mindaddig nem rendezhető, a míg nem létesül itt egy dologház, továbbá árvaház és menedékhely elaggottak és hajléktalanok számára. Kicsinyben ezek az intézmények, a dologház kivételével, már megvannak, a keresztény nőegyesület menedékhelyet és árvaházat tart fenn, de nyilvánvaló, hogy ezek a közszükségnek csak nagyon csekély részben felelnek meg.

Szó nélkül aláírjuk a polgármester úr kijelentéseit, a mennyiben azok az említett emberbaráti intézmények szükséges voltára vonatkoznak, és azt is megengedjük, hogy Nyitrán a szegényügy teljes és végleges rendezéséről mindaddig nem lehet beszélni, a míg ezeket az intézményeket meg nem alkotjuk. A koldúsokat ugyanis három osztályba sorozhatjuk. Vannak, a kik dolgozni nem akarnak, vagy akarnának, de munkát nem kaphatnak, ezek számára való a dologház. Vannak azután, a kik még fiatal koruk miatt nem dolgozhatnak, de nem is élhetnek meg koldulás nélkül, mert árvaságra jutottak, vagy szülőiktől elhagyottak, ezeknek árvaház kell. És vannak végre, a kik aggkoruk miatt már nem képesek dolgozni, vagy, a kik dolgoznak ugyan, de hajlék híján munkájukból meg nem élhetnek, s ezek számára nyilnak meg a menedékhelyek.

A hol az állam és a társadalom ezen három osztály mindenikéről gondoskodik, ott nincs koldulás, vagy legalább ott a koldulást tűrni nem kell és nem szabad.

Nyitráváros még nagyon messze van attól, hogy a szegényügyet ilyen tökéletes módon rendezhesse. Addig is azonban a város a társadalom segítségével, úgyszólván haladéktalanul sokat tehet, csak akarnia kell.

Az első és legszükségesebb teendő az, hogy a házakban való koldulás feltétlenül betiltassék. Sem szombaton, sem más napon ne legyen szabad koldulni, s ennek a tilalomnak érvényesítésében a rendőrhatalóságot magának a közönségnek is kell támogatnia, a miben nem látunk nehézséget. Eddig a humanizmust sokkal pontjából túrtuk a szombati koldulást, melynél a koldúsok egész karavánja szokott felvonulni. Ezt a humanizmust sokkal célszerűbben gyakorolhatjuk, a nélkül, hogy a házi koldulást egyáltalában meg kellene tűrnünk.

A nyitrai illetőségű koldúsok összerandók, a kit nem lehet kinyomozni és a hatóság előtt sem jelentkezik, az nem részesül alamizsnában. Az összeírott és mindig nyilvántartott koldúsok a szombati koldulás helyett kárpótlást kapnának, ugyanazoktól, a kiktől most az alamizsnát

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRGÁJA.

Zarándok-út a Szentföldre.

Boldog gondtalanság. — Bucsú látogatások. — Zarándokkereszt. — Felköszöntők a bucsú vacsorán. — A vasúti átlomás felé. — Pénzért megöntözött utcák. — Lelkes utikedy. — Barátságos arabok. — Egy öreg és egy arabus. — Légy természet. — Egy turbános fej. — Piszkos kéz. — Vékony bot. — Vérlázító flegma. — Tünnő tájkép. — Végbúcsú a szent várostól. — Az élet szívárványa. — Kellemes utazás. — Barátságos fogadtatás Jaffában. — Tirolia a szemhatáron. — Hullámhegyről-hullám völgybe. —

Megszabadulva podgyászunktól, melyet azért vittek ki már elutazásunk előtti napon az allomásra, hogy ideje korán lehessen berakni a vasúti kocsiába, átengedtük magunkat a teljes gondtalanság érzetének.

Sok kellem, sőt bizonyos fokú boldogság van abban, ha az ember hosszú utazás előtt úgy érezheti magát, mint a madár, mely midőn átszeli készül az oceánokat, hogy vissza repüljön hazájába, csak azt viszi magával, a mi rajta van és forró honvágyat, mely egyformán csodálatos fáradságra teszi képessé az embert és a madárt.

Egy félnapunk volt még, azalatt a bucsú látogatásokat végeztük. Ha olyan helyről távozik

az ember, a hol rokonokat és ismerősöket hagy hátra, akkor ezeknek az ajtaján kopogtat be, hogy istenhozzádót mondjon nekik, de ha olyan helyekről megyünk el, melyeket nem az emberek, hanem becses emlékek tettek kedvessé nekünk, akkor a bucsúzás vigaszának élvezése végett, ezeket az emlékeket keressük fel. A Szentföldön való tartózkodásunkat sok emlék tette örömteljessé, valamennyitől nem bucsúzhattunk, ki-ki tehát oda látogatott el, a hova leginkább vonzotta a szíve.

Egyesek az olajfák hegyét keresték fel, mások Sion hegyének szentélyeit, legtöbben mégis a szent sir templomába mentek. A kalvária csendes kápolnái megnépesedtek, a kereszt helyén száz és száz buzgó lélek imádkozott az élet Urához, a ki a megváltás kegyelmei által vezeti az embereket a földi boldogság tájaira, s innét égi hazájok felé.

Estére mind a három zarándokház vendégeket látott kebelében. Az osztrák-magyar házban ismét a konzult üdvözöhetők, a ki most is családja kíséretében jelent meg köztünk. Vacsora alatt kiosztották a zarándok-kereszteket, azok között, a kik ezt az emléktárgyat birni óhajtották. A zarándok-kereszt érdemrend, melyet XIII. Leo pápa alapított szentföldi zarándokok

számára. Háromféle minőségben készítik: arany ezüst és bronzból.

Szebb és jellegzetesebb emléktárgyat nem vihet magával az ember a Szentföldről, mint ezt a keresztet. A domborművekkel díszített ötszörös kereszt (ez a jeruzsálemi kereszt alakja) egyik oldalán ez a felirat van: Jeruzsálemi szent út jelvénye (Signum sacri itineris Hierosolymitani); a másikon: A megfeszített Krisztus szeretete vonzott minket (Amor Christi cruxifixi traxit nos). A jelvény egyházi ünnepélyeken érdemrend gyanánt viselhető, a polgári életben azonban nem használható. Érdemrendi vonatkozása különben mellékes, becsessé emléktárgyi jellege teszi.

A felköszöntők természetesen ezen a bucsúvacsorán sem maradhattak el. Vezetőségünk nagy hálával emlékezett meg a zarándokház rektoráról, a ki nem csak az ellátásunkról gondoskodott a legkényesebb igényeket is kielégítő módon, hanem állandóan kísérte is társaságunkat, s mindenütt kitűnő magyarázatokkal szolgált. Meghatók voltak Himmél ezredes szavai, a ki a ház láthatatlan vezetőire, az irgalmas nővérekre emelt poharat. Ezek a jó lelkek éjjel-nappal a földalatti konyhában dolgozva, csak akkor mutatkoztak, amikor a betegeket kellett kiszolgálniok,

össze koldulják. Olyanforma megváltás lenne ez, melytől az alamizsnát adogáló közönség nem csak nem idegenkednék, hanem ahhoz kész örömmel hozzájárulna.

Mindazonáltal mi nem a közönség teljesen szabadon hagyott tétszésére akarjuk bízni azt, hogy ki milyen összeggel váltaná meg magát az eddigi gyakorlat kellemetlenségeitől, hanem azt akarjuk, hogy az alamizsnát osztogató lekösse magát, úgy hogy a városi hatóság tájékozva legyen a közönség részéről várható alamizsna-összeg felől. Ez a dolog annyira gyakorlati, hogy sikerében nem lehet kételkedni. Mondjuk bárkinek, a ki eddig hetenkint átlag 10 fillért osztott ki, hogy fizesse be ezt az összeget a szegények pénztárába, nem fogja-e megtenni, a legnagyobb készséggel és nem vállal-e szívesen eziránt kötelezettséget?

A mi már az alamizsna kiosztásának módját illeti, azt lehetetlen egy hírlapi cikk keretei között részletezni, de elv gyanánt hangoztatnunk kell, hogy a kiosztás ne legyen a hatóság dolga, hanem magáé a társadalomé, az erre a célra alakítandó bizottságé. A hatóság csak felügyelő, ellenőrző jogot gyakorolna az egész felett és a bizottságnak támogatást nyújtana.

Hogy ez a bizottság, az ő emberbaráti nemes munkájában egyes már létező, vagy a jövőben létesülő jótékony egyesületek segítségét is igénybe vehetné, az a dolog természetében fekszik. Az sem szülhetne nehézséget, hogy a különböző szegényalapok, melyeknek jövedelme ez idő szerint minden esetre lelkiismeretesen, de rendszertelenül használtatik fel, jellejük és kezelésük jogának sértetlen megóvása mellett, részben, vagy egészben az új alamizsna-rendezésbe bevonassanak.

Mindez nyilvánvaló és könnyen keresztülvihető, csak cseppnyi tevékenység kell hozzá. Az ügy ezzel véglegesen távolról sem lenne rendezve, de igenis meg

lenne javítva, a városi közönség újabb megterhelése nélkül a mai gondoskodásnál — ha ugyan annak lehet nevezni a mai rendet — sokkal jobb támogatásban részesítenők a szegényeket, sikeresebben védekezhetnénk az idegen koldúsok beözönlése ellen, s végett vetnénk a koldulás okozta bajoknak és kellemetlenségeknek.

A párutcai iskola.

A nyitrai rom. kath. iskolaszék, múlt hó 22-én tartott ülésében fontos indítványt tárgyalt. Az iskolaszék agilis jegyzője ugyanis azt az életre való eszmét pendítette meg, és indítvány alakjában is előterjesztette, hogy rendezék már egyszer komolyan az elemi iskolák ügyét, mert a jelen helyzet tarthatatlan. A párutcai gyermekek nagy része nem jár iskolába, de a város belső részeiben lakók közül is sokan elmaradoznak. A hatóság ezt tűri, illetőleg nem veszi igénybe azokat a szigorúbb eszközöket, melyeket a jelen esetben nem volna szabad mellőzni.

Az indítványozó teljes szigorúnak az alkalmazását kívánja a hanyag szülőkkel szemben. Kívánja a párutcai iskolák bezárását, s azt javasolja, hogy a belvárosi elemi fiúiskolát emeljék emeletre, s itt a város közepén létesítsenek ezzel a központosítással egy, a haladás minden igényének megfelelő intézetet.

De mi történjek a párutcai iskola épülettel? Azt rendezék be dologháznak, s ott fogják munkára és tanítást tisztességre azokat a rakoncátlan iskola kerülő suhancokat, akik már túl vannak a tankötelezettség évein.

Nyilvánvaló, hogy ebben az indítványban egy életbevágó kérdéssről van szó. A kérelmelhetlen szigorral keresztül vitt iskolalátogatás és a központosítással nagy eredményeket lehetne elérni.

Felvirágoznék a magyarosodás ügye mely most pang, mert a gyermekek jó része nem jár az iskolába. A IV-ik kerületben még ma is szelvényben-hosszában tót beszéd hangzik. De ami a legfontosabb, nyerne vele az erkölcsi nevelés, mely most siralmas és kétségbeesítő. Nyerne a közművelődés, mely most nem halad, mert mit ér a jó tanító a jó pedagógus, mikor a gyermekek nagyobb fele majdnem állandóan hiányzik az iskolából?

Az állapotok különben az iskolán kívül is a legrosszabbak. Az iskolából kikerült, vagy oda

azt sem tudtuk volna róluk, hogy léteznek, ha nem éreztük volna önfeláldozó fáradozásuk jótékony hatását.

Az elutazásra nézve olyan intézkedés történt, hogy reggel 5 órakor mind az öt csoport a szent sir templomában jön össze, s onnét, csendes mise után körmenetben, úgy, a hogy jöttünk, vonulunk ki a vasúti állomásra. Ez így is történt de a körmenetben most már igen sokan nem vehettek részt, annyira ki voltak merülve, hogy képtelenek lettek volna kibírni az egy óráig tartó gyaloglást. Ezek azután valamivel később, úgy hat óra tájban kocsin hajtattak ki az állomásra, melyről az első külön vonatnak 7 órakor kellett elindulnia.

Jellemzi a jeruzsálemi állapotokat, hogy ott az utcaöntözés semmiképp sem tartozik a közegészségi követelményekhez. Hogy a városi hatóság a megöntözés iránt önszántából intézkedjék, arról beszélni sem lehet. De ha az idegen hatalmak konzulai közbelépnek és az utca megöntözését kívánják, akkor pénzért teljesítik a kívánságukat. Vezetők is a konzul révén jutott a hatóság engedélyéhez, s a saját pénzén fel fogadott emberek által megöntöztette a hosszú utat a szent sir templomától egész az állomásig.

Az öntözés annyit mégis használt, hogy a

por nem volt olyan rengeteg nagy, mint megérkezésünk alkalmával. A hús reggeli szellő a forróságot mérsékelte, az az erős honvágy pedig, melyről fentebb említést tettünk, és az az örömteljes tudat, hogy baj és veszély nélkül járhattuk be az összes szent helyeket, hogy annyi ember közül egy beteget sem kellett hátrahagynunk, hanem Isten segítségével mindnyájan épen vághatunk neki a mérhetetlen tengernek, utazási kedvünket felgerjesztette és lelkesedéssé fokozta.

Az állomáson már készen állott mind a két vonat, csoportok szerint egyenesen a kocsi felé tartottunk, barátságos arcú arabok vettek körül minket, öregek, fiatalok, suhancok és gyerekek, alázatosan kezét csókoltak mindenkinek, a ki engedte, kínálták a portékájukat a beduin burnustól kezdve a képes levelező lapig, kőfen zic, vólen zic szavakkal, felajánlották készségecs szolgálataikat, hogy átvegyék felöltőnket, ernyőnket és kezi pakkunkat, mézédéses hízélgéssel ajánlgatták a még edesebb szőlőt.

Milyen kedves nép ez, mondotta egy öregebb úr, a ki éppen most adta át a felöltőjét és kis kezi táskáját egynek az alkalmi hordárok közül. Ezek egészen mások, ez nem a jeruzsálemi piszkos és tolakodó csöcselék, ezek előzékeny,

soha nem járt suhancok az utcasarkokon tartózkodnak, feltartóztatják az iskolába menő gyermekeket, pitykézni kényszerítik őket, tanulás és iskolába járás helyett. Megtámadják azt, aki nem akar velük tartani, ütök és verik.

Csak nem rég történt, hogy az egyik suhanc összeverekedett egy párutcai iskolás gyerekkel, aki természetesen vesztes maradt a csete-pátéban. A megvert fiú az iskolába menekült, de a suhanc nyitott késsel oda is követte. A folyosón földre teperte, rátérdelt a mellére és a kést belé akarta szúrni. Csak a házmesterné és egy másik erős iskolás fiú tudták a gyermeket megmenteni. Rendőrt hívtak, aki az esetet feljegyezte, a suhancot azonban szabadon eresztette. Hogy tudomására jutott-e az eset a rendőrkapitánynak, és tett-e azzal kapcsolatosan valamelyes intézkedést, arról hallgat a krónika.

Alkalmadtán még több rajzot is közlünk erről a sötét kultúrkepről. *Sphynx.*

A magunk részéről a fentebbi cikkekre csak azt jegyezzük meg, hogy központosítással, a párutcai iskola beszüntetésével a vázolt állapotokon nem lehet segíteni. Akik most a párutcai iskolát kerülik, azok kerülni fogják a központi iskolát is, melynek a látogatása, hóban, sarban, hidegben, a szegény sorsú tanulókra nézve még nehezebb lenne.

Az orvosszert az említett bajok ellen másminő intézkedésekben kell keresni. Ilyenek: a párutcai iskolának kellő kibővítése és önállósítása egy igazgató-tanító vezetésé alatt; továbbá egy rendőri kirendeltségnek a szervezése, melynek élén intelligens és megfelelő hatáskörrel bíró közeg állana: végül külön lelki gondozás is kellene oda, akár valamely jó kongregációnak a megtelepítése által, akár más módon.

A lelki gondozással egyidejűleg erőteljes szociális és gazdasági munkát is kellene ott kezdeni, hogy emelkedjék ennek az elhanyagolt népnek az anyagi jóléte, mert egyoldalú felfogás az, hogy csak a szülők hanyagságának és könnyelműségének a bűne az, hogy gyermekeiket nem küldik iskolába. Bizony szerepet játszik ebben a nagy szegénység is. Első sorban ezt, vagy legalább ezt is, kell a segítség módozatainál figyelembe venni.

Középsztaály és nemzeti kereskedelem.

I.

Azokat a közgazdasági és társadalmi kérdéseket fogom e cikk-sorozat folyamán felvetni, melyek ma ugyszólván az egész világot mozgatják és irányítják.

Szólan fogok tehát a magyar középsztaályról, melynek azonban — szomorúsággal — ma csak roncsait látjuk és szólan fogok a magyar

szíves emberek, szavalta lelkesen az öreg, mi-alatt dolgait az arabus a vasúti kocsi felé cipelte. Beültünk, az öreget is az arabus a mi kocsinba vezette be. A kocsi lépcsőin mindakét kezével támogatta, jó helyet keresett ki neki, azután oda tartotta a tenyerét baksisért. Kapott is mosoly és nagyon szíves köszönő szavak kíséretében 20 fillért.

Megforgatta kezében a pénzt, azután visszaadta. Áne frank, áne frank! mondotta nevetve és húnnyorgatva. Az öreg arcáról visszahúzódott a mosoly, de azért még ott játszadozott a szája szélén. Kihúzott a zsebéből még egy 20 fillérest, s kissé ideges kézmozdulattal oda adta a hordárnak. Ez újra visszaadta a pénzt, áne frank! áne frank! kiáltotta, most már követelő hangon. Az öreg összeráncolta homlokát, ajakát összeszorította, mérgesen dobott oda az arabusnak három 20 fillérest, s rákiáltott: De most már takarodjék!

Szó sincs róla, egy frankot, vagy egy koronát fizetsz öregem, gondolta az arabus, s mérgességet tettetve, a pénzt újra lármás nyers szavak kíséretében vissza adta. Ez már több volt, mint a mennyit a jó bácsi túrelme elviselhetett volna, felugrott helyéről, hogy kidobja a követelőt, de ez a kocsi nyitva hagyott ajtaján

nemzeti kereskedelemről, melyet nagy Széchenyi és Kossuthunk lángelméjükkel kontempláltak, de sajnos, több mint egy fél század leforgása után sem valósult meg teljes egészében. Nagy horderejű problémák ezek, melyekkel érdemes nemcsak hébe-korba foglalkoznunk, hanem kell, hogy azok ezentúl gyakorta mély gondolkodásba ejtsenek, mert a legszorosabban függnek össze nemzeti létünkkel.

*

1863. április 16-án Gladstone akkori angol miniszterelnök az állami költségvetés tárgyalásánál a következő kijelentést tette: „Az emberi élet kilenc esetben tíz közül, pusztán küzdelem a létért.” Ez a kijelentés 44 év előtt hangzott el a rémgazdag és hatalmas Angliában. Hogy ez a definíció nem volt alkalmazható a lordokra, bankároknak, a milliomos nagykereskedőkre és gyárosokra, az világos. Hanem igenis szólott az a gyári, ipari és mezőgazdasági munkásnak, kereskedelmi alkalmazottnak, kis és közepkereskedőknek, iparosnak és mezőgazdának egyaránt. Angliában tehát már 44 év előtt következett be az az elmaradhatatlan állapot, mely az Adam Schmidt, Malthus Ricardo, Stuart Mill, Darwin s Buckle-féle nemzetgazdászok, természettudósok és bölcselők tanáiból létesült Manchester-iskola eredménye. Ott már akkor a társadalomnak csak két kategóriáját találhatjuk fel. Az egyik és pedig a sokkal kisebbik rész, legfeljebb a százazrek csoportja, a nagy-tőke képviselője; míg a nemzetnek milliói a létért való küzdelemben tengetik életüket. Sorsuk a szegénység, minden nehéz, önfeláldozó munka dacára. Sőt e millióknak egy nem csekély hányada nyomorgó koldus.

A XIX. században felfedezés felfedezést, találmány találmányt követ. A gőz és villanyosság segítségével munkamegtakarító gépek sokasága egymást éri. A vitorlást a gőzhajó, a posta és fuvarkocsit a vasút váltotta fel. A telegraf ezer és ezer kilométeres távolságokat néhány óra közelségbe hozott. Nem telik el sok idő s a telefon útján Amerikával fogunk beszélhetni. Az óriási távolságok megszűntek. A mezőgazda a primitív szerszámok helyett gézekével, gőzcseplővel rendelkezik. A gépek zakatolva az ember akaratának és kívánságának alárendelve, a legnagyobb pontossággal és gyorsasággal végzik munkájukat, ezer és ezer emberi kezét takarítva meg. Látjuk a mint a nyersfából a gép deszkákat, ládákat, ajtókat, hordókat stb. varázsol elő. Magunk előtt látjuk a vasművek tüzet okádó kohóit, gőzhengereit, a kazánok óriásait, a hol a métermázsás rudakat, csöveket, kerekeket és a gépek sokféleségét játszi szerrel állítják elő. A gőzszövegő egy asszony felügyelete alatt a pamut-fonalakat szövötté alakítja át, amit azelőtt ötven szorgalmas szövő volt csak képes ugyanazon idő alatt végezni. A Cincinátiban mérszárított sertés húsát, zsírtját Európában fogyasztják el. Csodálhatjuk az alagutakat, hegyi vasutakat és óriási hidak építkezéseit, melyeket rendkívüli ügyességgel, bámulatos rövid idő alatt fejeznek be. — Edisonnak remek találmányai egymást kergetik. Majd Mar-

coninak találmánya: a vezető nélküli telegrafálás ejti bámulatba az egész művelt világot s ma már tudjuk, hogy közel állunk a repülés vagy a kormányozható léghajó problémájának megoldásához. Ime, ki hinné azt el, hogy a haladás és műveltség korszakában mégis nagymérvű elszegényedés és nyomor lehetséges.

Az ember azt gondolná, hogy a modern technikai vívmányok a munkáskéz segítségére sietnek s hogy annak munkáját megkönnyébbítve, több keresetet biztosítanak. Ez volna a logika, ha a tőke, a tulajdon azon az alapon maradt volna, mely egyedül képes biztosítani az emberiség boldogulását. Igen, azt hihetnők, hogy ily egyszerű haladás mellett a szegénységnek el kell tűnnie, hogy minden rossz megszűnt, hogy a kapzsiság, kincsvágy már ismeretlen fogalmak, hogy az egyenlenséget a harmonia váltotta fel és hogy az önzés sem uralkodik, mert hiszen mindenki ki van elégítve. Nincsen már vétkek, bűn, durvaság, tudatlanság, mert hiszen ezek mind részben a szegénységből, részint a nélkülözésből és elégedetlenségből folynak. Nincsen elnyomott, alárendelt ember, mert mindnyájan jólétnek örvendünk.

Igen, ilyen állapotot képzelt magának az emberiség akkor, a mikor a vívmányok végkövetkezményeire gondolt! És milyen nagy csalódás érte! Az évezredek küzdelem ugyan összeségeben nagy tökéletességet eredményezett, de az individuumok, vagy mondjuk a társadalomnak egyes rétegei csak még mindig sanyalódnak tengetik életüket és így az évezredek szenvedés és küzdelem — ámbár más alakban és más viszonyok között — folytatódik. Az egész művelt világban nem hallhatunk egyebet, mint örökös panaszoló szavakat. Gazdasági krízisek, munkabeszüntetések, strájk, pénzhiány a gazdasági téren, tisztességtelen verseny, eladósodás, nélkülözés és gondok. Ezek a szimptomák lépnek fel majd itt, majd ott. — „Nehéz időköt élünk”, ezzel a közmondással vált szálló igével kezdjük és végezzük eszmecsereinket. És ez az aggasztó állapot közös tulajdonsága majd az összes államoknak. Ezt a jelenséget észlelhetjük akár sűrűn, akár gyéren lakott országokban. Se az adózás, se a kormányforma nincsenek befolyással az alakulásra. Tapasztaljuk, hogy az abszolút vagy az alkotmányos monarchiában épp oly gazdasági és társadalmi bajok uralkodnak, mint akár ott, a hol a kormányzás a nép keze között van. Inség van ott, a hol állandó hadsereget tartanak és a hol nem tartanak.

Példa rá Anglia és Amerika. Baj van ott, a hol prohibíció vámmakkal védekeznek és baj van ott is, a hol majdnem teljesen a szabad kereskedelem járja. Egy általános irányzattal állunk tehát szemben, mert tapasztaljuk, hogy nem egyedül a helyi indító okok szülik a betegséget. Ha az államok gazdasági fejlődését vizsgáljuk, akkor arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy mindenütt, ahol az anyagi haladás és a gazdasági fejlődés és a lakosság sűrűsége tetőpontját elérte, ott találjuk a legtöbb munkanélkülit s a legkétségbeejtőbb nyomort. Azon országokban pedig, a hol

a gazdasági fejlődés még egyáltalában nem vette kezdetét, vagy a hol az csak egész kezdetleges, ott ugyan nem találunk fényűző gazdagságot, de nem is találunk nyomorgó szegénységet; oda önzölik a tőke, hogy nagyobb jövedelemre tegyen szert, oda sietnek a munkások, hogy nagyobb bérhez jussanak. Mihelyt a viszonyokat ottan a haladás tetőpontjához látjuk közeledni, tapasztalhatjuk, hogy amily arányban halmozódik a vagygon, oly arányokat ölt a nyomorúság is. A nyomor tehát szüntelenül karöltve jár a határtalan vagygonhalmozással. A vagygonmegosztás ezen alakulását csak nem lehet igazi haladásnak nevezni? Avagy talán ez az állapot is a természeti törvény elmaradhatatlan következménye? Nem! A természet nem lehet ilyen kegyetlen! Az évezredek küzdelem árán elért vívmányok az emberiség csak egy kisebbik részének javára, a sokkal nagyobbik részének pedig csak ártalmára szolgálnak? Ime, ha ki-kí egy kissé komolyan elmélkedik, akkor még a legegyszerűbb ember is természetes eszével fel fogja ismerni, hogy a mai nehéz idők kuforrását mindenütt azon ugyanegy gazdasági irányzatnak a folytatásában kell keresnünk. — Nem áll, hogy a létért való küzdelem mindenütt más és más okokból történék.

Magyarországon a 60-as években még nem voltak oly aggasztó állapotok. De ma sajnos, azt kell mondanunk, hogy mi is ahhoz a ponthoz értünk, melynél már sokkal mélyebbre nem süllyedhetünk, mivel az egyenlő volna pusztulásunkkal. Igenis, a hatvanas évektől fogva mi is möhön kaptunk a művelt nyugatról özőülő tanok felé, nem várva be azoknak eredményeit, hanem bizalmat előlegeztünk mindannak, ami a modernség jegye alatt jött be. — Már pl. a germán jogot, melynek szelleme a kinyilatkoztatott igazság, nem fogadtuk be, annak dacára, hogy az szintén a művelt nyugat gyermeke. Törvényhozásunkat azonban annál is inkább az a római jog dominálja, melynek eredete a pogányságba nyúlik vissza. De azt is el kell ismernünk, hogy az ugyanazon egy irányzattól keletkezett általános betegséget itt-ott még a helyi okok is súlyosabbakká teszik. Ez áll különösen Magyarországra nézve. Sajnálatos még az is, hogy a fentebb említett szabály alól édes hazánk kivétel. Ugyanis a magyar ipar és kereskedelem a fejlődés csecsemőkorát éli. A fenti szabály szerint tehát ezen állapot, a tőkének az országba való beözönlését; a munkásosztályok keresetképességének emelését s így a középosztály virulását involválva. — Pedig épp az ellenkezőjét tapasztaljuk.

Verebély Géza.

A Singer-féle bukás.

Sok mende-mondára és alaptalan híresztelésekre szolgáltatott okot az utóbbi napokban a Singer-ügy és az ezzel kapcsolatosan felmerült anyagi veszteségek.

A hihetlenségig felfújt kőszá hírek éle csaknem egészben a Nyitrai Iparbank ellen irá-

villámgyorsan kiugrott. Csak fel kell lépni érelyesen, lehet itt mindjárt rendet csinálni, mondotta az öreg, mikor ismét visszanyerte a nyugalmát. Legalább megmarad a három hatosom, folytatta, mialatt újra visszaült arcára a megelégedés mosolya.

Mindnyájan helyeslőleg bólintottunk és csodálkoztunk, hogy aránylag olyan rövid szerrel szabadult meg a légy természetű embertől. Néhány perc múlva a lebecsült ablak nyílásában felbukkant egy turbános fej. Az arabusé volt. A legnagyobb arccal, mintha semmi sem történt volna, rávigyorgott a bácsira és kérte a frankját. Takarodjék! Takarodjék! volt rá a válasz. Eltűnt, s mi is, meg az öreg is fellélekztünk. Kis várta, az ablak nyílásában felbukkan egy piszkos kéz. Bele fogódkodik a bácsi burnusába, megrántja egyszerű, megrántja kétszer, s nyomban egy rikácsoló hang is felhallatszik: Gebe áne frank!

Mintha skorpió csipte volna meg az öreget, úgy ugrott fel, s dühtől reszkette a legkeményebb szidalmak árját zúdította az arabusra, a ki persze egy mukkot sem értett meg a ropogós frázisokból, de hogy baj van, felfogta. Eltűnt. Elmult tíz, húsz perc, nem mutatkozott. A nyugalom ismét visszatért a kocsi. A beszéd más do-

logra terelődött, a bácsinak azt tanácsoltuk, hogy üljön más helyre, a hol senki sem férdözhetik hozzá, az egyik sarokba, a mit az meg is tett.

Az indulás ideje közeledett, bucsúzkodnak mindenütt a peronon, a kocsiokban, öregünk a kiállott izgalom után csillapító szerül jóízűen morzsolgatja a magával hozott finom szőlőt, jószagos arcán ismét a vidámság derűje ömlik el. Az incidenst már el is felejtették. Egyszer csak, kevéssel az indulás előtt, egy vékony bot nyúlik be a kocsi. Csavarodik, kanyarodik, míg végre megakad az öreg oldalában, s megbökdösi kétszer-háromszor.

Az az olympusi jelenet, a mikor a villámszóró Zeusz rettenetes haragjában Vulkánt lábánál fogva a földre dobta le, semmi ahoz képest, a mi most a kupében lejátszódott. Az öreg magán kívül volt, botja és ernyője után kapkodott, de ezek be voltak csomagolva egy bőrtokban, más hasonló tárgyakkal. Felkapta az egész csomót, s az ablakba állva isszonyúakat suhintgatott az arabus felé, a ki biztos távolságból vérlázító flegmával ismételte: Gebe áne frank! Az öreg belátta, hogy ezzel a fatális kitérővel szemben kapitulálnia kell. Kirántott a zsebéből egy koronát, oda dobta a vexáló embernek, s kimerülten visszahanyatlott a helyére.

Milyen kedves nép ez, jegyezte meg ekkor valaki, zajos derűtséget keltve. A mozdony fűtőentett, még egy bucsúszót váltottunk a peronon levőkkel, s vonatunk a pályaudvarból kibogott.

Ebben a percben a tréfás hangulatot ünnepi komolyság váltotta fel. Szemhatárunkon még egyszer és utoljára feltűnt Jeruzsálem tájképe. A nap izzó fényében vakító fehérén húzódtott el szemünk előtt házainak és kőfalainak hatalmas tömegével. A templomok és mecsetek tornyai színes, káprázatos sugarakat löveltek a túlerős fehérségbe, mint mikor hómezőket ábrázoló nagy színpadokon bengáli tüzeket gyújtanak meg. Oh, ily távolról, minő elragadó ez a kép! Talán azt az új Jeruzsálemet ábrázolja halvány körvonalakban, melyet Sz. János apostol a Titkos Jelenések könyvében imígyen ír le:

«Láttam a szent várost, az új Jeruzsálemet leszállani az égből. Az Isten fényessége volt abban, és világossága hasonlított a drágaköhhöz, a jászpis és kristályhoz».

Ezértük, hogy halandó szemünkkel utoljára látjuk az Úr városát, mert kevesen vannak, a kiknek életkörülményeik módját nyujtanának arra, hogy kétszer, vagy többször járják meg ezt a kockázatos utat. A mikor tavasz virul a Szent-

nyult. Jóllehet mi mindig a legnagyobb bizalommal voltunk eltelve, ezen pénzintézet vezetőségének körültekintő és minden irányban szakszerű működésével szemben, még sem állott módunkban, hogy már előbb élet vehettük volna, a világgá kürtölt — rossz akarat sugalta — hireknek.

Annál könnyebben tehetjük azt most, midőn az évi mérleg vizsgálatával megbízott bizottságnak alapos vizsgálata alá vont 1906. évi zárszámadás adatai rendelkezésünkre bocsájtván, megállapíthatjuk, hogy az iparbank, a mely 24 év előtt igen szerény anyagi viszonyok között, s erős versenytársakkal küzdve kezdette meg működését és már az első években két nagy bukásban volt érzékenyen érdekelve: évről-évre gyarapszik.

Különösen megnyugtató az igazgatóságnak előttünk fekvő jelentése, a mely őszinte tárgyilagossággal elénk tárja a Singer-féle bukásból az intézetet ért veszteség mérvét, valamint annak szanalására vonatkozó javaslatát.

Minden betevőt teljesen megnyugtathat az az intézkedés, hogy az 1906. évi üzleti nyereséget, a veszteség fedezetére fordítják. Sőt ezzel az intézet, nem csak a betevőkkel szemben, hanem a bankkal visszelszámítási összeköttetésben levő nagy pénzintézetekkel szemben is a bizalmát és hitelképességét csak megszilárdította.

De a részvényesek bizalmának sem szabad a vezetőséggel szemben meglazulnia. Mert hiszen minden nyereszkesedésre berendezett vállalatnak számítania kell arra is, hogy olykor-olykor veszteség is éri.

Jól emlékezünk még rá, nem is oly rég volt, talán 15 év előtt, midőn az iparbank részvényei névértéken alul kerültek forgalomba. Azon időben bizony az osztalék is igen szerény volt. S íme a vezetőség szakszerű és körültekintő működése, oly színvonalra emelte a pénzintézetet, hogy részvényeinek forgalmi értéke ma névértékük másfélszeresét meghaladja és az osztalék még a forgalmi érték 6% kamatozásának is megfelel.

Ha mégis valamely kiszámíthatlan esély okozta veszteség, ezen nagy kamatoztatást egy évre 3%-ra apasztja, nem szabad a vezetőséget bizalmatlansági actiókkal munkásságában elkedvetleníteni, hanem azon reményben, hogy a jövőben még körültekintőbb és óvatosabb működés által igyekezni fog a csorbát kiköszörölni, fenn kell tartani számára bizalmat, mely biztos alapja az intézet jólétének.

Egy részvényes.

foldön és az ottani tartózkodás kellemes, akkor nyugtalan a tenger, háborgása szörnyen megviseli az utasokat, mikor pedig nyugodt, vagy legalább nem viharos a tenger, akkor meg nagy a forróság Palaestinában, s az embert szenvedéseknek és a megbetegedés veszélyének teszi ki.

Végbúcsút vettünk tehát szívünkben a szent várostól, de azzal a sejtelemeszerű titkos óhaj-tással, vajha még egyszer átléphetnénk szentélyeinek küszöbét, vajha még egyszer leborulhatnánk azokon a helyeken, melyeknek emléke imádatos tiszteletünkben élni fog, szívünk utolsó dobbanásáig. Ki tudná megmondani, lesz-e valóság ebből a sejtelemből?

De ne foglalkozunk most sejtelmekkel, az úgy is bizonyos, hogy az emlékek, melyeket magunkkal viszünk, elegendő örömet szereznek lelkünknek, egész életünkre. Mikor a zsidók a babyloni fogságban nyögtek, vigasztalásul elég-séges volt nekik a Jeruzsálemre való visszaemlékezés. Ez elűzte tőlük a bűt, enyhítette bánatukat. Az élet is fogság, mert annyiszor elzárja az utat az ember legjobb törekvései előtt, láncokat köt kezeinkre, lábainkra, lefogja a lelket a gondok és szenvedések nyugéval, gátolja szárnyalásában, húzza a röghöz a test kötelékeivel, de a fogság ezen kínjai felett biztatón ragyog

Ujdonságok.

Arany érdemkereszt. Borbély Saroltát, a nyitrai irgalmas nővérek iskolaházának főnöknőjét, ötven éves jubileuma alkalmából, a király a koronás arany érdemkeresztel tüntette ki. Az erre vonatkozó legfelsőbb kézirat így szól:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére *Borbély Saroltának*, a nyitrai páli szent Vinczéről nevezett irgalmas nővérek zárdája főnöknőjének, 50 évi buzgó és sikeres működése elismerésül, a koronás arany érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1907. évi január hó 30-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Zichy Aladár gróf s. k.

Az érdemkeresztet a kitüntetett főnöknőnek, f. hó 2-án adta át Faschler Ferenc polgármester ékes beszéd kíséretében. Az ünnepélyen előkelő közönség volt jelen.

Egyházmegyei hírek. Koszecz Ernő nagyronai adminisztrátor a kegyuri előterjesztés folytán nagyronai plebánossá nevezetett ki. — Szlauka Károly nemrég kinevezett zayugróci plebánost febr. 10-én Kutvaszer István nyitrai kanonok iktatja be az egyházi javadalomba. — Kardoss Győző nyitrai kőműves helyettesítésére, kit súlyos betegsége orvoslása végett a nyitrai kórházba szállítottak, mint ideiglenes h.-lelkész, Biringer Rezső kasszai s.-lelkész küldetett ki.

Uj nagykövet. A király adamóci Ambro Albert tokiói követet ugyanoda nagykövetté nevezte ki. Ez a kinevezés annak a megegyezésnek a következménye, mely Magyarország-Ausztria és Japán közt jött létre követségeiknek kölcsönösen nagykövetségre való emelése iránt. Az új nagykövetet a nyitrai egyházmegyéhez kegyuraság révén szorosabb kötelek fűzi.

Eljegyzés. Kocsis József, nyitrai főgymnasiumi tanár jegyet váltott Markovich Amáliával, Markovich Vilmos, lovászi földbirtokos kedves leányával.

Hymen. Lellei Jenő, nyitrai ügyvéd és a Nyitrai Független Hírlap felelős szerkesztője, f. hó 5-ikén vezette oltárhoz Modrányi Ilonkát, Modrányi Iván árvaszéki ülnök kedves leányát. — Jankovics Imre nyitra-ivankai körjegyző febr. 7-én oltárhoz vezette Kutvaszer Imre nyitra-ivankai kántortanító kedves leányát, Gabriella kisasszonyt. Az esketési szertartást szép egyházi beszéd kíséretében Kutvaszer István nyitrai kanonok végezte. — Szlanyics István nyitrai posta és táviró segédtiszt február 5-én örök hűséget esküdött Miksz Stefánia kisasszonynak.

Farsang a Felsőbb leányiskolában. A nyitrai kath. felsőbb leányiskola tanulóifjúsága az intézeti segélyzöld-alap javára 1907. február hó 10-ikén (vasárnap) és 11-ikén (hétfő) farsangi színelőadást rendez. Kezdeté d. u. 5-kor. Színpad kerül: 1. Valóságos história egy nem valóságos papagályról. Margot T.-től. Vigjáték egy felvonásban. 2. Vászár. Morandi és Lorenzitol. Fordította Mittuch József. Színmű egy felvonásban.

az élet szívárványa, a remény, hogy lesz szabadság, lesz viszontlátás, mely meg fogja nyitni előttünk távol levő hazánk határait.

Azért tehát szent város, Isten veled! Viszszagondolunk rád fogságunk idején, s megvigasztaljuk magunkat a szoltáros fogadalmával: «Legyen elfeledve jobb kezem, ha meg nem emlékszem rólad, ha nem helyezem Jeruzsálemet vigáságom központjába.»

Az út Jaffáig a legkellemesebb társalgásban folyt le. Szakaszunkban helyet foglalt az osztrák-magyar zarándokház rektora, a ki még a hajóra is elkísért minket, szíves társaságából azt a nagy hasznót húztuk, hogy a mit odamenet meg nem tekinthettünk, vagy, a mit láttunk ugyan, de kellő magyarázat híján meg nem érthettünk, azt most teljes tájékozottsággal szemlélhettük. Friss szellőben bőven volt részünk, a forróságot nem is éreztük, akárcsak a Semmeringen utaztunk volna.

Tizenegy óra tájban érkeztünk meg Jaffába, a hol most alkalmunk nyílt megcsodálni a podgyász szállító arabok gyorsaságát, a kiknek eddig csak a pontosságát láttuk. A közönségnek még a fele sem szállott le a vonatról, a mikor az egész podgyász már garmadákban ott magaslott a kétkerékű, talián formájú taligákon. Sor-

Günther Antal Nyitrán. Az új igazságügyminisztert a nyitrai közönségből sokan ismerik. Az 1895-iki második Zichy-féle választásnak ugyanis Günther Antal is az egyik szemtanúja volt. Bolgár Ferenc jelenlegi államtitkárral együtt jegyezte az észlelt törvénytelenégeket, s ezekről a fővárosi lapokat nyomban értesítette. Mikor azután a választás elleni petíció megszerkesztésére került a sor, gróf Zichy János ezzel a fontos munkával Günther Antalt, aki akkor a „Nemzeti Ujság“ szerkesztője volt, de ügyvédi gyakorlatot is folytatott, bizta meg. A választási ügyekben nagy jártassággal bíró jogász hatalmas aparátussal fogott hozzá a munkához, heteken át gyűjtötte az adatokat, amiben egy egész gárda állott rendelkezésére. A fiakkerek épp úgy robogtak mindenfelé, akárcsak a választási küzdelem alatt. Itt a központban pedig maga Günther faradhatatlanul dolgozott, naponként 3-4 írnnokkal, a rengeteg anyag összeállításán. Csak az azonossági tanúk vallomásainak hitelesítése 5-6 napot vett igénybe. Mikor mindezzel készen volt, megszerkesztette a petíciót, mely épp oly remekmű volt, mint az az elaborátum, melylyel egy évvel később gróf Aponyi Albert jászberényi mandátumát fényesen megvédte. A nyitrai petíciót elutasították, mert a néppártnak nem volt szabad igazságot szolgáltatni, de azért a védelemért, melyet Günther Antal a leírt jog és igazságnak nyújtott, halásan emléksznünk vissza a kitűnő jogtudósra, akinek új, nagyfontosságú hatásköréhez fenyegetést kívánunk.

Farsangi naptár. A keresztény szociálisták bálja. A nyitrai keresztény munkásegylet ma, (vasárnap) saját egyesületi helyiségében (Vármegyeház-tér 8. sz. alatt) házalapja javára táncmulatsággal egybekötött színelőadást rendez. Kezdeté este fél 8 órakor. Belépő-díj személyenként 1 korona. Színre kerül „A Cigány“. Eredeti népszínmű 3 felvonásban, 1 változással, dalokkal és táncokkal. Irta Szigligeti Ede.

Nyomdászok táncestélye. A nyitrai könyvnyomdászok szakegylete, február hó 9-én (szombat) a Kardos-féle vendéglőben, sikerült táncmulatságot rendezett, melynek tiszta bevételét könyvtára gyarapítására fordítja.

A nyitrai újságok intézet névnapjai folyó hó 11. és 12-ikén farsangi színelőadást rendeznek. Színpad kerül: „Áprilisjárás“ című vigjáték 4 felvonásban. Irta Haszl. Guide.

A vágbesztercei kath. kör, folyó hó 10-ikén a „Vám“ vendéglő termeiben jótékony célú táncmulatságot rendez.

A rajeci kath. ifjúsági kör febr. hó 3-án saját könyvtára javára táncmulatsággal egybekötött színelőadást rendezett, mely siker tekintetében az eddigi farsangi estélyeket mind felülmulat. Tekintettel arra, hogy a körnek estélyeit a közönség mindig oly nagy számmal látogatta, hogy annak befogadására a szálloda nagyterme szűknek bizonyult, a rendezőség ez alkalommal a város legnagyobb termét, az óvodát és mellékhelyiségeit rendezte be e célra, melyet most is

rendet nem tartva, kisebb-nagyobb csoportokban indultunk meg a kikötő felé, a hol már jó kedvű hajós legények vagy száz bárkával várakoztak reánk. Harsogó énekkel, sípolás és kendőbogatással fogadtak, lelkesedésök átszállt a kikötőben ácsorgó gyerekekre, a kik örömben a homokban hempergek, majd pedig vihogva bukfeneket hánytak.

A tenger nyugodtnak látszott, nyílt síkján Tirolánk horgonyozott, mely azalatt, míg a Szentföldön jártunk, megfordult Beiruthban, a hol sok teher árút rakott le. Bár ne rakta volna le! A parancsnoki hidon jól kivehettük a kapitány alakját, a mint kendőjét lobogtatta felénk. Az átkelés a kikötőből a hajóra baj nélkül történt meg. De már a bárkán tapasztaltuk, hogy a tenger erős hullámzásban van. Hullámhegyről hullám völgybe buktunk, mintha háztetőről ereszkedtünk volna le.

A hullámvölgyekből víztömegek locsantak fel, jól megfreccsentettek és lehűtöttek. A kissé gomba tussok a jaffai por és hőség után nem ártottak. Egy kis izlettető volt ez a tengeri úthoz, melynek szeszélyes fordulatáról, a zarándokok nagyobbik fele már néhány óra mulva szerezhetett kellemetlen, de nem veszélyes tapasztalatot.

Adieu.

diszes hölgy- és úri közönség töltött meg. Szinre került Abrányi Emil „A végrehajtó” című vigjátéka, mely a közönség osztatlan tetszésével találkozott. Szépen játszottak Virgha Pisti és Ilka úrhölgyek, de kiváló ügyességgel és hű alakítással adták szerepeiket Matovits István és Zsídék József urak is, miért is a közönség részéről zajos tapsokban részesültek. — Ezután Shakespeare „A szerelem mindent legyőz” című tóra fordított vigjátéka következett, mely szintén kitűnően sikerült. A Shakespeare-i jellemek alakításában — nagytapas nélkül mondhatjuk — valóban remekeltek Rutsek Márta k. a., nemkülönben Majbó László és Ribárik József urak, kik a dilettánsoknak megszokott erejét túlháladó ügyességgel és természetességgel adták nehéz szerepeiket. A színelőadást napvilágos reggelig Bittó Berci zsolnai jönevű cigány zenéje mellett tánc követte. — Felülfizettek: Kardoss József Karásznó 6 kor., Duboss Géza Neszlény 3 kor., Skrabik András Nyitra 2 kor., Rózsa Ede 2 kor., Matulay Ferenc 2 kor., Hauser László 2 kor., Baross Károly 2 kor., Holub István Rajecfürdő 2 kor., N. N. 2 kor., Virgha Mihály 5 kor., Blazsek Lajos 1 kor., Novodvorszky János 1 kor., Baitay Géza 1 kor., Felix A. 1 kor., N. N. 1 kor., kiknek ez úton mond halás köszönetet a kör elnöksége.

A törvényszéki elnök házassága. Sándor Géza, nyitrai törvényszéki elnök folyó hó 9-én az irgalmas nővérek templomában egybekelt Bayer Henriette úrhölgygel. Az esketési szertartást Dr. Puchovszky Bálint esperes plebánus végezte. Az esküvőt a legszűkebb családi körben tartották.

Felolvasó esték. A kath. kör f. é. febr. 17-től márc. 24-ig még 5 felolvasó estét fog tartani, *mindenyik vasárnap este 6 órakor*, amelyre valamennyire, *ez úton* hívja meg tisztelettel a kör összes tagjait s általuk bevezetett vendégeket a rendező bizottság. *A komoly felolvasásokat tartják:* febr. 17-én *Simonffy Gyula*, törv. bír.; febr. 24-én *Dr. Mihalovics Ede*, theol. tanár márc. 3-án *Dr. Cserenyey István*, theol. tanár; márc. 10-én *Dr. Biringer Ferenc* főorvos, a megyei kórházi igazgató; márc. 24-én *Dr. Franciscy Lajos*, theol. tanár. A szórakoztató felolvasók nevei, valamint az esték többi program-pontjai a helyi lapokban lesznek minden felolvasó este előtt közölve. Belépő díj nincs.

A vármegye közigazgatási bizottsága folyó hó 12-én délelőtt 10 órakor a vármegyeház nagytermében tartja rendes havi ülését.

Egy tanár betegsége. Petrovics László szegedi főgymnasiumi tanár, városunk szülöttje, aki tanárkodásának Nyitrán töltött ideje alatt úgy hivatalos működésével, mint a közélet terén való szereplésével közbecsülést vívott ki magának, mint mely részvétellel értesülünk, súlyos idegbajban megbetegedett. A nagy beteg tanárt mult szombaton a nyitrai közkórházba szállították.

Halálozás. Gasparez Ignác plebánus a kisucanjhelyi esp. kerület titkára febr. 2-án Neszlényben elhunyt. Halálát évek óta tartó betegeskedés előzte meg. A boldogult 1859-ben született s 82-ben szentelték pappá. Az egyházmegyei lelképásztorkodó papság egyik legbuzgóbb tagját veszítette el benne.

Analfabéták tanítása. Az analfabéták olvasásra és írásra való oktatásának országos hírű mestere Gábel Gyula székesfővárosi tanító (volt nyitramegyei, brezovai tanító) a F. M. K. E. elnökségének meghívására Nyitrára érkezik és oktatási rendszerét, mely immár az ország határain túl is megérdemelt figyelmet és érdeklődést keltett, Nyitrán, 1907. február 10-én (vasárnap) d. e. 11 órakor a városháza közgyűlési termében négy olvasni és írni nem tudó óvodaköteles gyermekkel és két felnőttel gyakorlatilag fogja bemutatni. A bemutató előadás egészen ingyenes. A közgyűlési terem bejáratánál azonban egyesületi perselyeket helyezünk el, a melyekben a résztvevők önkéntes adományait az egyesület céljaira köszönettel fogadjuk. Minden külön meghívás nélkül, az előadáson Nyitra vármegye és Nyitra város érdeklődő közönségét szívesen látja a F. M. K. E. elnöksége.

Elfeledett szobor. A Bold. Szűznek a nyitrai törvényszéki palota előtt felállítandó új szobrára e héten beküldött Szöllőssy Lászlóné Liptószadáról 8 koronát. Hozzáadva az eddig kimutatott 3276 kor. 62 fillérhez, lesz főösszeg 3284 kor. 62 fillér. Isten fizesse meg!

A Kath. Kör táncestélye. Folyó hó 2-án tartotta meg a kath. kör fényesen sikerült táncestélyét a Szarvas-szálló nagytermében. Városunk s a vidék kis szépei, intelligenciája mesés számban adtak itt találkát egymásnak. Miután pedig az a közel 30 rendező, — kik az újabb „finom” szokásnak egyáltalán nem hódolva, a mulatságba táncolni jöttek, — nem pedig azon a bizonyos „szigeten” „sikkes” pózokat arrangirozni — vezérük erős, ügyes keze alatt, a résztvevő fiatalemberektől támogatva derekasan megállotta helyét, — a Szarvas fényes nagytermében csapongó jókedv, derűs vidámság közepette járta a tánc kitartható — a pirosló hajnal hasadtáig. Elragadó, kedves látvány volt, amint városunk színe-javából meglelt, idősebb férfiak is — elragadtatva a fiatalság határtalan jókedvétől — fiatalosan, könnyedén, a régi tűzzel roppták a rezgőt karjukon egy-egy ringó virágszállal! És Berezi húzta, csak húzta... ezúttal nevető jókedvvel, szívesen és szaporán... házta egy óra hosszat... azután még... csak még! És a két kolosszális négyes! Az elsőt nem kevesebb, mint 38 pár lejtette két kolonban, a másodikat — reggel fél 5-kor — csupán 6 pár hiányával az előbbi 38 pár szintén két kolonban. Még ropptak a csárdást, még csapongott a jókedv, már hasadt a hajnal, már behatott a szürke derengés, már kongott — a városház órája vagy hatot, mikor látszólag sikerült a jó mamáknak bennünket meggyőzni, de csak arról, hogy már reggel van... Jelenvoltak a következő hölgyek:

Asszonyok: Dr. Ádám Endréné, Ádám Dezsőné, Bacsa Istvánné, Brecka Jánosné, Özv. Cserenyey Imréné, Dörfler Alajosné, Dubóviczky Imréné, Einczinger Józsefné, Geszti Agostonné, Hauenstein Gyuláné, Herald Gyuláné, Hradil Ferencné, Kecskeméthy Béláné, Kubinyi Endréné, Ottinger Jánosné, Rauscher Ernőné, Ripa Gottliebne. Somogyi Mátyásné, Steffek Ferencné, Schérk Vilmosné, Thuróczy Győzőné, Uhrík Ferdinándné stb. úraszonyok.

Leányok: Ádám Zseni, Bacsa Mariska, Cserenyey Erzsike, Dubóviczky Józsa, Hradil Adél és Melánia, Kupka Annuska, Hauser Emmy és Hermin, Ottinger Ilonka, Ripa Zsófia és Alojzia, Rácz Erzsike, Simonyi Cecil és Filomén, Steffek Micike, Thuróczy Gizike, Uhrík Ilonka stb. úrleányok.

Köszönetnyilvánítás. Bende Imre nyitrai megyés püspök a mária-tölgyesi templomnak 200 koronát adományozott. A jótékony célú adományért öngyméltóságának ez úton is halás köszönetet mond Scheffel Antal esperes plebánus,

A Nyitrai Ingyen-tej számára Aranyossy József honvédplebánus 10 koronát küldött lapunkhoz. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk.

Helyreigazítás. Lapunk mult számában a Nyitrawármegyei Caszino közgyűléséről szóló tudósításunkban, a hivatalos lista jelöltjei között, a kiket a Casino vezetősége választmányi tagokul ajánlott, *Czobor Béla* ur neve is előfordul. Ki kell jelentenünk, hogy ez tévedés. A hivatalos listán, mely a közgyűlés többségének névsorával szemben elbukott, ezek a nevek szepeltek: Sándor Pál, Szirányi Géza, Tombor Kornél és dr. Munelsz Lajos. Ezek közül a közgyűlés győztes listájára csak Tombor Kornélnek a neve került. Ennél fogva a tudósításunkban foglalt állítások, melyeknek különben nincsen személyes élük, Czobor Bélára semmiképp sem vonatkozhatnak, a kiről mindenki tudja, hogy soha életében haladó-párti nem volt, hanem az alkotmányvédelemben annak idején férfias kitartással részt vett.

Új oltáregylet a vidéken. Vágvár-alján (Beszterce-Podhragy) Janec József plebánus, t. esperes buzgólkodása folytán a mult hónapban új oltáregylet keletkezett 54 taggal. Az új alakulás a nyitrai anyaegylet fiókjainak sorában a 65-ik fiókregylet van alakulóban Vagsziklóson is, ahol Hevera János h. esperes, plebánus mozgatja az üdvös dolgot. Csak törtsen hátré a jó szellem, úgy is túlhoszú volt a helyben állás az oltáregyleti fiókok számában.

Hivatalos hirdetés. A magy. kir. Belügyminiszter úrnak 22527/1186. V. a. sz. rendelete és Nyitrawáros tanácsának 654/3054. 86. sz. határozata alapján, felhívtnak mindazok, kik a *néhai báró Wodianer Mór* által, önhibájukon kívül elszegényedett, az egyesített Nyitrawáros területén állandóan tartózkodó, Magyarországon honossággal bíró iparosok és kereskedők javára, tekintet nélkül a vallásra tett alapítványból való segélyezésre igényt tarthatnak: hogy alant megjelölt okmányokkal felszerelt *bélyegmentes* folyamodványait *legkésőbb* 1907. évi március hó 1-éig Nyitrawáros tanácsánál nyújtsák be. Megjegyeztetik, hogy azok, kik család ellátásáról gondoskodnak és gyermekekkel bíró özvegyek, kik ipart

üznek, egyenlő körülmények között a többi kérelmezők felett elsőbbséggel bírnak; — továbbá hogy egy és ugyanazon személy két egymásután következő évben az alapítvány élvezetében rendszerint nem részesülhet, azonban a m. kir. Belügyminiszter úr, az ipar- és kereskedelemügyi miniszter úr meghallgatásával, különös méltánylást érdemlő esetekben — az alul kivételt tehet. A folyamodványhoz a következő okmányok mellékelendők: a) hatósági bizonyítvány az iránt, hogy kérelmező magyar honpolgár; b) hatósági bizonyítvány, mely a kérelmező életkorának megjelölése, személyi és családi viszonyainak kitüntetése mellett igazolja azt, hogy vagyontalan és önhibáján kívül elszegényedett; c) hatósági bizonyítvány az iránt, hogy a kérelmező a város területén állandó műhelylyel vagy üzlettel bírt. Ezen okmányok a városi r.-kapitányi hivatal által bélyegmentesen állíttatnak ki. Kelt Nyitrán, 1907. évi február 1-én. *Rédeky Géza* s. k. rendőrkapitány.

Kinevezések. A vármegye főispánja a sasvári állami elemi népiskola gondnokságához elnökké Emanuel József m. kir. postamestert, tagokká pedig dr. Bánhegyi Mór ügyvédet, Klór József gyógyszerészt, Krajcsovicz Ferenc kereskedőt, Mach József vendéglőst, Machácsek László földmivest és Armay Iván községi jegyzőt; a szomorfalvihoz elnökké id. Tompa Jenő nyug. jegyzőt, tagokká pedig Kopcsék János földmivest, id. Kutzka Mihály bírót, ifj. Kutzka Mihály földmivest, ifj. Néma József földmivest és ifj. Tompa Jenő körjegyzőt kinevezte.

A Nagyponyi „Margit-kórház”, mult évi betegforgalmi kimutatása. A kórházat Appony és a vidéki községek szenvedő betegei számára Gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy tartja fen. A betegápolást a Páli szent Vincéről nevezett irgalmas nővérek teljesítik. A kimutatás szerint az elmúlt évben a kórházban 147 befekvő s 1301 bejáró beteg gyógykezeltetett, a rendelések illetve sebkezelések száma meghaladta a három ezeret. Ezen páratlanul humanus intézmény kimondhatatlan előny nemesak Appony, hanem az összes vidéki községek lakóira nézve is, mit a fenti adatok világosan igazolnak.

Nyugtázás. A nyitrai kath. legényegyletnek 1907. január 20-án rendezett színelőadásán felülfizettek: Gróf Baththy Vilmos dr. 10 kor., Mihalik József 10 K., Fülöpp László 3 K., dr. Puchovszky Bálint 3 K., Skrabik Endre 3 K., Schmidt Leo 3 K., Krajcsovicz István 3 K., Roszinszky Endréné 2 K., dr. Cserenyey István 2 K., Ferenczy József 2 K., Bauschek Ernő 2 K., Kardos Károly 2 K., Verebely Géza 2 K., Herald Gyula 2 K., Bellák József 2 K., Kutanicz István 2 K., Blaschko József 1 K., Dörfler Alajos Bocz Antal 1 K., Lósy Géza 1 K., Félix Rezső Kuna Pál 1 K., Hromy Endre 1 K., N. N. 1 K., Hlaszny N. 1 K., Linczmeyer N. 1 K., Juhari Károly 1 K., Spesny Ede 1 K., Salamon József 1 K., Surda József 1 K., Rutkovszky József 20 fillér. A szíves felülfizetőknek ez úton is halás köszönetet mond az egyesület vezetősége.

Megfagyott fuvaros. Kurel György illavai lakos Trencsénből sört fuvarozott Illavára, s útközben elaludván, megfagyott. A szén hiány és a szén drágaság Trencsénben még mindig tart, mivel a kereskedők csak porosz szenet árusíthatnak.

A ker. szocializmus ténfoglalása. Mily fogékony népünk lelke a szocializmus igazi eszméje iránt s mily lelkesedéssel sorakozik zászlaja alá ott, hova a szociáldemokrácia metelye még nem jutott, mutatja az úrményi szociális egyesület, mely jan. 27-én alakult meg. Mint onnét értesítenek, csak néhány értekezletre volt szükség, hogy a ker. szocializmus üdvös programját bemutattva s a szociáldemokrácia társadalombontó és erkölcsellen törekvéseit leleplezve a népet előkészítsék. Ötszázánál többen jelentek meg a munkásnépből a kath. körbe összehívott gyűlésre, melynek választania kellett a vörös és nemzeti zászló, a sakterkés és a kereszt között. A gyűlés szónokai Bilek Rezső pleb. ki a ker. szocializmus programját magyarázta és Krajcsovicz István nyitrai s. lelkész volt, ki mint a központ kiküldöttje beszélt, lelkes és magvas beszédben fejtegette a ker. szocializmus célját a jelenvoltak zajos helyeslése között. A gyűlés egyhangulag óriási lelkesedéssel mondta ki a szociális egyesület

megalakulását s mindjárt az nap 220 tag iratkozott be. Elnöknek Bilek Rezső plebánost, jegyzőnek Rabenseifer Hubert s. lelkész választották. Ürügy községben, mely már évek óta a szövetkezeti eszme fölkarolásával fejt ki buzgó tevékenységet, a szociális egyesület megalakítása is szép bizonyítékot nyújt a nép életrealizációjáról, s vezetőinek buzgóságáról.

Vigyázatlanságból halál. A szigeti uton, melyet a megyeház átalakításakor a lebontott törmelékkel fölfordani és rendezni fognak, most vágják ki a régidőkről tanuskodó nagy fákat. Mondani sem kell, hogy a fák ledöntése nehéz és veszélyes földadat a favágókra. A hiányos fölügyelet és vigyázatlanság végzetes szerencsétlenséget okozhat itt. Mennyire gondoskodtak e szükséges fölügyeletről, mutatja az, hogy egy szegény tormalás munkás életébe került a néhány fa eltávolítása. A fa körül ázott veremből akkor igyekezett kifelé, midőn csak néhány gyökérszál tartotta a fát a földben. A fa hirtelen nagy robajjal kidőlt s vastag törzse maga alá temette a munkást. S oda érkezett mentők csak a holt testet szállíthatták el.

A nyitrai népbank XXXVIII-ik rendes közgyűlése. A nyitrai népbank f. é. február hó 3-án tartotta meg székháza tanács-teremben évi rendes közgyűlést 31 részvényes 138 részvény képviselőjében jelen lévén a közgyűlés alapszabályoknak megfelelőleg határozatképesnek lett bejelentve. Elnöknek: Babóthy Márton, alelnöknek dr. Sztranzky Izor, jegyzőnek: Weisz József urak választották meg. Az igazgatóság és felügyelő-bizottsági jelentés tudomásul vétetett. A nyereség felosztására vonatkozó indítvány: mely szerint a 36.701 kor. 64 fillért kitevő nyeresémből 20 ezer korona a 16 sz. szelvény 20 koronával beváltására, — 8868 kor. 80 fill. a tartaléktőke gyarapítására — 400 kor. adományokra — 3432 kor. 84 fill. az intézeti tisztviselők és hivatalosok jutaléka és tisztelődíjképe fordítására — és az így fennmaradó 4000 kor. a jövő év számlájára átveendő, helyeslőleg elfogadott. Az igazgatóság indítványa alapján határozott: hogy az 1907. év április 1-én esedékes szelvény a közgyűlést követő naptól beváltassék. Ezen jegyzőkönyv hitelesítésére id. Dokupil Gusztáv és Takács Károly részvényes urak felkérésén, megejtett Berze Domonkos részvényes úr elnöklése alatt a választás, melynek eredményeképp a forda szerint kilépett: Faschler, Ferenc, Friedländer Jakab, Kostyál Pál, dr. Sztranzky Izor urak újból — az évközt elhalálozott dr. Bobok József helyébe pedig Mihalik József kanonok úr lettek megválasztva.

Munkások jutalmazása. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara javaslatára a kereskedelmi miniszter úr azon munkások részére, akik hosszú idejű és sikeres munkásságuk által kiváltak, a folyó 1907. évben is — még pedig összesen nyolc munkás részére — kitüntető állami okmányokat és 100—100 koronát tevő jutalom díjakat engedélyezett. Ennélfogva felhívtnak mindazok kik a pozsonyi kereskedelmi és iparkamara kerületében (t. i. Pozsony szab. kir. város, Nyitra-Pozsony-Trencsén és Turóc vármegyében) laknak és a kitüntetésre igényt tartanak, hogy kérvényüket alábbi feltételek szem előtt tartásával nyújtsák be a kamaránál. A jutalomra való igény föltételei a következők: a) magyar állampolgárság, b) tényleges ipari munkában való legalább 15 évi megszakítás nélküli működés, c) a pályázó rendes munkabérének vagy keresetének évi összege a pályázat évében 2000 koronát nem haladhat meg. Megjegyzendő, hogy a 15 évi működési időbe a tanoncévek beszámíthatók évadhoz kötött ipari munkában alkalmazottaknál pedig a teljesen betöltött évadok teljes évekként egyenértékűeknek tekintetnek. A 15 évi munkaidőt a pályázó több munkaadónál és különféle iparágban is tölthette, de elengedhetetlenül megkívánatik, hogy a munkaidő megszakítás nélküli legyen. Nem ipari munkát teljesítő alkalmazottak ugyancsak kapusok, kocsisok, gyári irodaszolgák stb. a jutalomra igényt egyáltalán nem tarthatnak. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara felhívja tehát kerületének érdeklő munkaadó cégeit, illetve gyárosait és iparosait, hogy legkésőbb 1907. évi május hó 1-ig közöljék a kamarával azon munkások nevét — az ajánlott munkások munkakönyveinek, szolgálati bizonyítványainak és egyéb okmányainak csatolása mellett — akiket a szóban levő jutalmakra érdemeseknek tartanak. A kamarához beküldött munkakönyvek, szolgálati bizonyít-

ványok, és egyéb okmányok betekintés után vissza fognak adni. A munkaadónak munkása megjutalmazása tárgyában a kamarához intézett előterjesztése közügyre vonatkozó javaslatnak tekintetik s mint ilyen mellékleteivel együtt bélyegmentes. Mindezen iratokra azonban feljegyzendő, hogy ipari munkás jutalmazása ügyében állították ki, s mint ilyenek a m. kir. pénzügyminiszter úr 1903. évi február hó 28-án 17.455. sz. a. kelt rendelete értelmében bélyegmentesek.

Felhívás a kereskedőkhöz! Dacára annak, hogy a kereskedelmi kormány a székesfőváros hozzájárulásával a budapesti ipari és kereskedelmi munkások közvetítő intézetét már 1900-ban életbe léptette, a kereskedők vagy megszokásból, vagy azért, mert ezen intézet létezéséről és arról, hogy minden díj nélkül segédek és tanoncokat közvetít, tudomással nem bírnak, személyzetét még mindig az ügynökökhöz fordulnak, mi által segédjeiket érzékenyen megkárosítják; mert az ügynököknek a közvetítésért fizetniük kell, s azok közül többen a jobb állásokat a legtöbbet fizetőnek juttatják. Felhívjuk ennélfogva a t. kereskedő cégeket: hogy gondoljanak segédjeik sorsával, kikkel együtt dolgoznak, s kiknek segítségével igyekezettük gyümölcsöt élvezik, ragadják ki segédjeiket lelketlen kufárok kezéből, s forduljanak egyenesen a budapesti ipari és kereskedelmi munkások közvetítő intézetéhez (József-körút 36. sz.), hol egy volt kereskedő van a kereskedelmi közvetítésével megbízva, és hol az minden díj nélkül szakszerűen és csak a kölcsönös érdekek szemmel tartásával fogantatosítatik.

Mozgalom a gyárak füstje ellen.

„A városok és iparkörletek füst — és korom — mentesítésére vezetők radikális eszköz” címűn Konta Pál mérnök, érdekes előadást tartott a bécsi Mérnökegyesületben. Az előadás keretében azt ajánlotta Konta mérnök, hogy az egyes városok, vagy „iparkörletek”, összes füstgázai földalatti csövekben keresztül egy központba tereltesselek ártalmatlanná tevé céljából. Ezáltal — mondja előadó nem csak a belelekezdő levegő abszolút tisztaságát érnék el hanem azt is, hogy az egyes ipari tüzelések 13—22% tüzelőanyag megtakarítást eredményezhetnének. Ezenkívül a javított rendszer egy központi porleszívóteleppel is kapcsolatba volna hozható. — Az eset eszünkbe juttatja Kugler Mihály m. a. v. ny. felügyelőnek néhány évvel ezelőtt forceirozott ama tervét, mely szerint — ugyancsak csővezetéseken keresztül — friss levegővel akarta ellátni a székesfőváros házait egy a Zugligetben felállítandó légszűrő központ segítségével. De eszünkbe jut egyúttal az is, hogy van már olyan füstmentes tüzelésünk, amelynek semmi füst nem távozik el a gyári kéményein s ez a tüzelés már testet is öltött Röck István budapesti gépgyárában.

A Csemegi-kódex. Az Országos Pázmány-Egyesület védőirodája közli velünk: Minden keresztény magyar embert felháborított a közelmúltban a „Magyar Szó” amaz eljárása, midőn a Polónyi-ügyvel kapcsolatban a vallási kegyeletet és a hazafias érzést tette gúny tárgyává s a hírhedt Wallenstein Rózát Magyarország patronájaként aposztrofálta. E felháborodás folyamánya volt az Országos Pázmány-Egyesület védőirodájának feljelentése, melyet a budapesti kir. ügyészséghez intézett, kérvén, hogy a „Magyar Szó” ellen az eljárást megindítsa s a vallásos érzéletekben melyen sértett magyar katolikusoknak elégtételt szolgáltatson, a rajtok elkövetett sérelmeket megtorolja. A védőiroda e feljelentésére az ügyészség a következőket válaszolta:

5078. sz. A budapesti kir. ügyészségtől.
K. ü. 1907.

Az Országos Pázmány-Egyesület védőirodája nevében Alelnök úr a „Magyar Szó” nevű politikai napilap ellen azért tett feljelentést, mert ez a lap 1907. évi január 23-iki száma 8-dik oldalának harmadik hasábján ezeket írja:

„PATRONA HUNGARIAE. — Ő Szentségéhez, X. Pius pápához alázatos kéréssel járunk. Magyarország Rómában „Regnum Marianum”-nak nevezik. Mária országának tekinti az egyház a magyar földet és Mária védasszonya Hungáriának. Eneklükét kérünk, hogy Magyarországot ezentúl „Regnum Rosalianum”-nak nevezzék. Magyarország új védasszonyáról, Wallenstein Rózáról. Mert tudni kell minden magyarnak, hogy Magyarország patronája Wallenstein Róza, férjezett báró Schönberger Béláné.”

Ugyanott a második hasábján pedig ezt olvassuk: „Most kellene őket megismertetni... Patrona Hungariae-val Wallenstein Rózával, nemzetünk glóriás védasszonyával...”

1907. január 24. száma címlapján pedig ugyancsak a „Magyar Szó” a „Regnum Rosalianum” és a „Patrona Hungariae” címetek alkalmazása, mely kontrasztikus kitételek, kapcsolatban az alattuk látható né-alakkal és az ezalatt levő aláírással épp oly megbotránczóztatók, mint amilyen mélyen sértők a vallásos érzelem rovására.

Teljes mértékben osztom a feljelentés erkölcsi felfogását.

Erzem és méltánylom azt a nagyon indokolt felháborodást is, amely a „Magyar Szó” nevű lapnak minden vallási kegyeletet, minden ősi, hagyományos, hazafias érzést rideg lélekkel kigúnyoló közleményei miatt támadt a lelkekben; de a bíróság előtt vádemelés alakjában ennek kifejezést nem adhatok, mert a B. T. K. rendelkezései ilyen, a nemzet közérzését, lelkiértő közlemények megtorlására jöpalapot nem nyújtanak.

Ebből az okból a vád képviselőjét el nem vállaltam.

Budapest, 1907. évi január hó 31-ik napján.

P. H. Sélley Barnabás s. k.

A védőiroda azonban a dolog ilyen elintézésébe nem nyugszik bele s a leiratot a legmagasabb fórumig meg fogja felebbezni, hogy végre világos bizonyosság legyen kezei közt, mely minden kétséget kizárólag beigazolja azt a régi vádat, hogy Csemegi a büntetőtörvénykönyvből talmudott csinált, mely még az ügyészség által is a nemzet közérzését és lelket sértőnek deklarált hírlapi támadással szemben sem nyújt jogalapot a megtorlásra. Egyben módját fogja keresni a védőiroda annak, hogy a B. T. K. revíziójára felhívja az illetékes körök figyelmét.

Piaci árak. 1907. évi február hó 6-án. (100 kilogrammonként koronákban) Buza 14.—14.40, rozs 12.20—12.50, árpa 14.—14.50, zab 14.60—15.—, kukorica 10.—10.50. — Látható gabonakészletek: Buza 6000 q. rozs 400 q. árpa 3000 q. zab 800 q. — A forgalom és irányzat az utak járhatatlansága és a M. Á. V. Igazgatóságának a teheráru felvételt beszüntető határozata folytán nagyon csekély.

Vagyont érnek szakértelemmel és lelkiismeretesen kezelt szőlőültvények, melyek legelőssébban a „Milleniumtelep”, en Nagyösz, Torontál megye, szerezhethők be. A kezelésre kívánatra ingyen és bérmentve küldi remek kiállítás magyar vagy német, vagy román vagy szerb nyelvű főárjegyzékét és készséggel ad útbaigazítást és felvilágosítást új vagy újraültetésekre vonatkozólag.

Parmai ibolya szappan. E név alatt pár év óta egy kitűnő mosdó szappan van forgalomban. Ki ne szeretné az ibolyaillatot? S ha e kedves és gyöngéd illattal ellátott szappanról még azt is tudjuk, hogy az arcórt finomítja, üdíti, ugyanígy, hogy még a legérzékenyebb arcórtúek is nagy eredménnyel használhatják s ha tudjuk azt, hogy hasonló finom minőségűben ilyen arért külföldi szappant nem is lehet kapni, akkor méltán várhatjuk, hogy a közönség nem szánalmas partolás céljából, hanem saját érdekében fogja használni e kiváló magyar gyártmányt. 1 darab 80 fillér, 3 darab 2 korona 20 fillér. Készítője Szabó Béla pipere-szappangyáros, Miskolcon. Kapható Nyitrán, Kubányi István drogériájában.

Színház.

A múlt héten szólottunk arról, hogy a nyitrai színházban úgy jellegesen, mint jelentőségénél fogva minő szellemnek kell uralkodnia. Jogosultnak és pártolásra csakis azt tartjuk, amely nem löki el maga alól az erkölcsi alapot s a mely részt vesz a nemzeti művelődésben. Sajnálattal és megütközéssel láttuk, hogy épen első előadásra a Rab Mátyás operett lett kitűzve (technikai és nem magasabb szempontok miatt az előadás elmaradt, de később mégis színre került), tehát oly darab, a mely történelmi szempontból hamis, hazafiaság tekintetében súlyos kifogás alá eső, kozmopolita felfogást szolgál, mely nagyjainkat, a történelmi igazság ellenére hamis világításba helyezi, kisebbiti, sárral dobálja, s a nemzet ezer éves dicső küzdelmében csak az osztályok elnyomását és a kenyérharcot látja. Hogy a Rab Mátyás operett, az nem változtat a dolgon. A zenei rész nem tudja feledtetni velünk azt, a mi a színpadon lefolyik. Mi még az operettben is igazságot keresünk, ha az a történelemből veszi meséjét s a mondott operettben csak történelmünk egy nagy alakjának profanizálását találjuk. Különösen a mi megyénkben, a hol a nemzeti eszme a társadalom különböző rétegeiben még nem ült diadalt, tartjuk kárhózatónak az ilyen darabok színpadra vitelét. Ismétljük, hogy sajnáljuk és megütközünk ezen a darabon, annál is inkább, mert ezen kívül értékes műsorral lépett az igazgató múlt héten a közönség elé.

Az előadásokon több igyekezetet láttunk, mint avatottságot. Nem akarjuk e kijelentéssel a társulatban működő erőket kisebbiteni, mert több jeles erő tett bizonyosságot készségéről és kvalitásairól, de a drámai irodalom kincseinek kellő kiaknázásához a társulat kevés erővel rendelkezik. Hiszen maga Ágotai, a ki jeles színész, valóságos az ezermester szerepét kénytelen minden este magára vállalni, hogy a rábízott feladat-

nak megfelelően. S így van ez nem csak övele. Mert operetben, vígjátékban és tragoediában megfelelő nyújtani, kiválni — nem adatott egy embernek, s ha adatott volna, akkor ennek a tehetségnek nem a nyitrai színi deszkákra a helye. Ezenkívül a társulat sok tagja csaknem nap-nap után kénytelen fellépni, ami természetes visszahatásként a kimerültségben és kedvetlenségben jut kifejezésre.

Nagy szorgalmat és tehetséget láttunk Harmath Zseni (Tökéletes feleség), Somlay Artúr és V. Illés Magda (Fedora) játékaiban.

Kellemetlenül hatott a közönségre a sugó feltűnő szereplése, aki nem azért ül rejtékében, hogy a közönség az ő ajkairól is hallja a darabot, hanem hogy a szereplők emlékezetét támogassa.

A ruházatot, amely kényelem és célszerűség szempontjából nagyon is kifogás alá esik, az illetékes körök figyelmébe ajánljuk.

C.

Közgazdaság.

A Nyitrai Iparbank, mint részvénytársaság zárszámadása az 1906. évről.

Mérleg-számla.

Vagyon.		kor.	fill.
Pénztár			44440 27
Kölesönök:			
Váltak	2418118	31	
Jelzálogok	947559	50	
Zálogok	16705	—	
Előlegek	102255	67	
Adósok folyó számlában	141525	—	
„ osztr. m. bank giró számla	76877	12	
„ bankok és átmenők	22142	55	
„ értékpapírokkal fedezve	99691	22	3824874 37
Értékpapírok	116772	24	
függő kamatai 1906. dec. 31.	1759	66	118531 90
Nyugdíjalap értékpapírjai			6140 26
Pénznemek			1585 59
Átmeneti kamatok			20559 28
Ingtalanok:			
Intézeti székház	52000	—	
bérház	14443	98	66443 98
Bútor és felszerelés			2069 05
Óvadékok és letétek			256346 —
			4840990 79
Teher		kor.	fill.
Részvénytőke	200000	—	
Tartaléktőke	125000	—	
Nyugdíjalap	6966	—	331966 —
Takarékbetétek	2923520	01	
Visszszámítás	554565	60	
Hitelezők folyó számlában	243131	56	3721218 17
Fel nem vett osztalékok			440 —
Kamatadó			5306 05
Átmeneti kamatok			20874 38
Zálog felesleg			167 41
Osztalékok és letétek			256346 —
Nyeremény-áthozat 1905. évről	4672	69	
„ 1906. évről	48121	55	
Összesen	52844	24	
Veszteség leírás	48171	55	4672 69
			4340990 70

A pénztár részéről: Az igazgatóság részéről: A könyvelőség részéről:
Vutzay Miklós, **Juhász Sándor,** **Székely Mór,**
 pénztáros. vezértitkár. főkönyvelő.

Jelen mérleget a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítva, azokkal teljesen megegyezőnek és helyesnek találtuk.
 Nyitra, 1907. február 7-én.

Huszár István, **Kutvaszer István,** **Zobel Gyula,**
 f. b. tag. f. b. elnök. f. b. tag.

Veszt- és nyer-számla.

Tartozik		kor.	fill.
Kamatok:			
betétek után	97356	91	
folyó számlai betétek után	10305	01	
visszszámítás után	23896	69	131558 61
Adó és illetékek:			
intézeti			
ingatlan után			
betétkamat után	10762	08	19986 33

Költségek:

tisztí fizetések, jelenléti bár-cák, ügyészi kiadások, házbér	18971	74	
irodai szükséglet, hirdetések, postadíjak, bélyegek, fűtés	5129	27	24101 01
Leírások			48171 55
Nyeremény-egyenleg			4672 69
			228490 19

Követel

Áthozat 1905. évről (adómentes)			4672 69
Kamatok:			
kölesönök után	206906	15	
értékpapírok után (adómentes)	9606	44	216512 59
Illetékek és díjak:			
biztosítási jutalékok, nyereség pénz-nemeknél, részvényátírások			1204 91
Ingtalan jövedelem (adómentes)			6100 —
			228490 19

A pénztár részéről: Az igazgatóság részéről: A könyvelőség részéről:
Vutzay Miklós, **Juhász Sándor,** **Székely Mór,**
 pénztáros. vezértitkár. főkönyvelő.

Jelen vesz- nyer. számlát az intézet fő- és segéd-könyveivel összehasonlítva, azokkal teljesen megegyezőnek és helyesnek találtuk.

Nyitra, 1907. február 7-én.

Huszár István, **Kutvaszer István,** **Zobel Gyula,**
 f. b. tag. f. b. elnök. f. b. tag.

Irodalom.

Orgona és orgonálás az egyház szolgálatában. Irta Tornay Ferenc, csalai lelkész, kiadja Gladich Pál, m.-kimlei plébános. Ára 2 koron. Kapható M.-Király (Moson m.).

Ezen munka korántsem holmi orgonaiskola, sem nem foglalkozik, mint a külföldön e téren megjelent munkák, legfőképpen az orgona mint hangszer mechanikájával, berendezésével, alak jával stb. hanem mint eddig semmiféle ilyen munka, szól az orgonáról, mint egyházi hangszerről és az egyházi orgonajátékról és azért külön-külön fejezetekben rendkívül hasznos és részletes, gyakorlati útmutatásokat közöl arra nézve, milyen legyen az orgonajáték a templomban, hogyan feleljen meg az egyház liturgikus kivánalmainak stb. Rámutat a különféle, nálunk majdnem mindenütt tapasztalható rossz szokásokra és hibákra, szóval oly munka, melynek olvasása, tanulmányozása nélkül a mai korban és az egyházi zene mai előrehaladott stadiumában kántor, orgonista aligha fogja magasztos tisztét kellőképpen betölteni. Legyen e munka az orgonistának „Vade mecum“-ja! Tanulmányozza és járjon el e szerint, akkor lesz alkalmunk valahára templomainkban a szent helyhez és ténykedésekhez illő épületes, zeneileg és esztétikailag művelt orgonajátékot

tapasztalunk. Ajánljuk e munkát azonban az egyházi férfiak figyelmébe is, különösen a lelkeskedő papságnak, kinek a templomban a főoltáron és szószéken kívül, kell, hogy az orgona képezze egyik kiváló gondját; e könyvből megtudhatni, hogyan kelljen ellenőrizni az orgonát és orgona játékot. A szerzőnek pedig csak gratulálni lehet, hogy ily háladatos munkára vállalkozott és ezt oly szépen megoldotta.

Telefon.

Sz. F. T. Beckó. Egy jótévedőjük fizet a lapért.
Sz. F. T. Poroszká. „ „ „ „ „ „ „ „
E. I. M. E. Bpest. „ „ „ „ „ „ „ „
Sz. I. E. Bpest. „ „ „ „ „ „ „ „
I. T. Nyitra-Bajna. „ „ „ „ „ „ „ „
Egyhm. növp. Bpest. „ „ „ „ „ „ „ „
G. I. Soponya. Az előfizetés 1906. december 31-éig szól.
H. Vágszklás. Levél megy, a legrövidebb idő alatt. Üdv!

Szőlőoltványokat a legnemesebb Csemege fajokban szállít, fajtisztaságát jótállva, legdusább választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltványi telep
 tulajdonos: **CASPARI FRIGYES, Medgyes**
 (Nagyküküllő megye).

Tessék képes árjegyzéket kérni!
 Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségtől úgy szó, mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Popoff LEGÉLOKELŐBB OROSZ TEAMÁRKA.

Alulírott a t. c. gazdaközönség, ipar és építkezési vállalkozók, lakatosok, kovácsok, kerék- és kocsigyártók, kocsifényező, bognárok, kádárok, festők, háztulajdonosok és magánzók figyelmét felhívja a Nyitra évek óta fennálló s jól berendezett

nagy vas-, festék- és olaj-árú valamint mindennemű építési anyagok kereskedésére.

Répvillák, trágyavillák, vakarók, ekevas-árú, rúdvas, tengelyek, ökörpátkók, mindenféle vasárú, vasalások, fedőlemez, kátrány, cement, gipsz, izolier-lemez, szárító fali asfalt, stukatornád, angol kocsilakk, Weihrauch-féle padló-lakk, olaj-, por- és kocsifestékek különféle színekben, Cylinder- és gép-olaj, vaselin, patkózsír, Carbolineum és minden egyéb házcikk nagy mennyiségben raktáron tartatik. —

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Linkenberg József
 vas-, festék-, olaj- és építkezési anyagok kereskedése
 Nyitra, Párutca 22. szám.

Tisztelettel
 16. 2—13.

Chamott téglák és chamott liszt gyárak és szeszfőzdék számára.
 Tessék a címre figyelni!

Verebély Géza uri és női divat áruháza, Nyitra
 a Magyar Védő-Egyesület tagja. II. Vármegeye-u.

Asztalneműek, cérna és pamutvásznak és azokból készült fehérneműek bevásárlásánál **leglényegesebb: a bizalom kérdése.** Cégem csakis **elsőrangú gyártmányok** forgalomba hozatalával és **szigoruan szabott, de jutányos árak** alapján igyekszik a t. vásárló közönség teljes bizalmát és támogatását kiérdemelni. — Mindazon **honi gyártmányu** cikkeket, melyek áruházam szakmájához tartoznak, **állandóan raktáron** tartok, a miről a Magyar Védő Egyesület hiteles másolatban közreadott okmánya is tanuskodik.

Női és uri farsangi cikkek! **Női és uri farsangi cikkek!**

NYITRAI HITELBANK**Meghívás.**

Van szerencsénk t. részvényeseinket a f. évi február hó 24-dikén, délelőtt 10 órakor intézeti székházunkban tartandó

XXXIV-DIK RENDES KÖZGYŰLÉSRE

ezennel tiszteletteljesen meghívni.

Napirend :

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. Felügyelő-bizottsági jelentés, évi mérleg előterjesztése és a tiszta jövedelem hovatfordítása iránti határozathozatal.
3. Felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
4. A szavazatszedő és a hitelesítő bizottság megválasztása.
5. Az igazgatótanács kiegészítése.
6. Az igazgatóságnak a részvénytőke felemelése iránti indítványa és ennek folyománya-kép a társasági alapszabályok 6, 7, 8, 9, 21, 26. és 27. §§-ainak módosítása.
7. Az alapszabályok 15-dik §-a értelmében esetleg beérkező indítványok.

Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések, valamint az azokhoz esatolt 1906. évre vonatkozó mérleg 8 nappal a közgyűlés előtt az intézet helyiségében minden beiktatott részvényes által átvehetők.

Azon t. e. részvényesek, kik szavazati jogukat gyakorolni kívánják, szelvényekkel ellátott részvényeiket a közgyűlés előtt legkésőbb 8 nappal az intézet pénztáránál térítvény mellett letenni tartoznak, mely térítvény belépti jegyül szolgál.

Nyitrán, 1907. évi február hó 4-én.

24. 1-3.

Az igazgatóság.

GUTTMANN SÁMUEL NYITRA kész férfi-, fiú- és gyermekruha-raktár.	GUTTMANN SÁMUEL kész férfi-, fiú- és gyermekruha-raktár. Nyitra, Tóth Vilmos utca 10.	GUTTMANN SÁMUEL NYITRA kész férfi-, fiú- és gyermekruha-raktár.
	OCCASIO! A túlhalmozott téli árúraktár és az idény előrehaladottsága miatt a mai naptól kezdve mult évi december hó 31-ig az előírt szabott árakból 10% engedményt nyújtok és minden hitelképes egyének havi vagy heti törlesztésre és minden árfelemelés nélkül. Kérem a t. vevőközönséget, saját érdekében, mielőtt ruha-szükségletét beszerezne, dúsan felszerelt árúraktáromat megtekinteni sziveskedjen.	
GUTTMANN SÁMUEL NYITRA kész férfi-, fiú- és gyermekruha-raktár.	GUTTMANN SÁMUEL kész férfi-, fiú- és gyermekruha-raktár. Nyitra, Tóth Vilmos utca 10.	GUTTMANN SÁMUEL NYITRA kész férfi-, fiú- és gyermekruha-raktár.
	HIRDETMÉNYEK a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” részére jutányos áron felvétetnek.	

NYITRAI IPARBANK
mint részvénytársaság**Meghívó.**

Van szerencsénk a „Nyitrai Iparbank mint részvénytársaság” t. részvényeseit a **folyo évi február hó 17-dikén délelőtt 10 órakor** az intézet helyiségében tartandó **XXIV. rendes közgyűlésre** tisztelettel meghívni.

Napirend :

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak a mérleg előterjesztésével kapcsolatos évi jelentése és a tiszta nyereség hovatfordítása iránti határozat hozatal.
2. A felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
3. Szavazatszedő és jegyzőkönyv hitelesítő bizottság választása.
4. Négy igazgatósági tagnak megválasztása 3 évre.
5. Három felügyelő-bizottsági tag megválasztása egy évre.

Nyitrán, 1907. évi január hó 31-én.

Az igazgatóság.**Kivonat az alapszabályokból.**

16. §. A szavazati jog gyakorlására szükséges hogy a részvények az összes le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal, az intézet pénztáránál elismervény mellett letéssenek, mely elismervény a közgyűlésre való megjelenésre jogosít.

Egy részvény birtoklása a közgyűlésen jogod ad egy szavazatra, azonban senki sem gyakorolhat 10 szavazatnál többet, sem saját nevében, sem mint meghatalmazott.

21. 2-2

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24%
kénsavas káli tartalommal, *** **

Stassfurti káliczgyártót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76%
kénsavas káli tartalommal, *** **

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra)

továbbá mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

RÉZGÁLICZOT (98-99%) elismert kitünő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA” mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

FELTŰNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

2. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.